Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

24. února 2022 *

„Řízení o předběžné otázce – Rovné zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení – Směrnice 79/7/EHS – Článek 4 odst. 1 – Zákaz diskriminace na základě pohlaví – Pracovníci v domácnosti – Ochrana pro případ nezaměstnanosti – Vyloučení – Zvláštní znevýhodnění pracovníků ženského pohlaví – Legitimní cíle sociální politiky – Proporcionalita“

Ve věci C-389/20,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 2 de Vigo (oblastní správní soud č. 2 ve Vigu, Španělsko) ze dne 29. července 2020, došlým Soudnímu dvoru dne 14. srpna 2020, v řízení

CJ

proti

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS),

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Prechal, předsedkyně druhého senátu vykonávající funkci předsedy třetího senátu, J. Passer, F. Biltgen, L. S. Rossi (zpravodajka) a N. Wahl, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: L. Carrasco Marco, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 30. června 2021,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za CJ par J. de Cominges Cáceres, abogado,

– za Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) M. S. Amaya Pilares a E. Ablanedo Reysem, letrados,

– za španělskou vládu M. J. Ruiz Sánchez a S. Jiménez Garcíou, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: španělština.

– za Evropskou komisi I. Galindo Martín a A. Szmytkowskou, jako zmocněnkyněmi,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 30. září 2021,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 4 odst. 1 směrnice Rady 79/7/EHS ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení (Úř. věst. 1979, L 6, s. 24, Zvl. vyd. 05/01, s. 215) a čl. 5 písm. b) a čl. 9 odst. 1 písm. e) a k) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/54/ES ze dne 5. července 2006 o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání (Úř. věst. 2006, L 204, s. 23).

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi CJ a Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) [Všeobecná správa sociálního zabezpečení (TGSS), Španělsko] ve věci žádosti CJ o příspěvky z titulu ochrany proti riziku nezaměstnanosti.

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice 79/7

3 Podle druhého bodu odůvodnění směrnice 79/7:

„[V]zhledem k tomu, že je vhodné zavést zásadu rovného zacházení v oblasti sociálního zabezpečení nejdříve v právní úpravě, která zajišťuje ochranu pro případ nemoci, invalidity, stáří, pracovního úrazu, nemoci z povolání a nezaměstnanosti, a v předpisech o sociální pomoci, pokud slouží k doplnění nebo nahrazení zmíněné úpravy“.

4 Článek 3 odst. 1 této směrnice stanoví:

„Tato směrnice se vztahuje na

a) právní úpravu zajišťující ochranu pro případ:

– nemoci,

– invalidity,

– stáří,

– pracovních úrazů a nemocí z povolání,

– nezaměstnanosti;

[…]“

5 Článek 4 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:

„Zásada rovného zacházení znamená vyloučení jakékoli diskriminace na základě pohlaví buď přímo, nebo nepřímo, například s ohledem na manželský nebo rodinný stav, zejména pokud jde o:

– oblast působnosti systémů a podmínek přístupu k nim,

[…]“

Směrnice 2006/54

6 Článek 1 směrnice 2006/54, nadepsaný „Účel“, zní takto:

„Účelem této směrnice je zajistit zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání.

Obsahuje proto ustanovení k provádění zásady rovného zacházení, pokud jde o:

[…]

c) systémy sociálního zabezpečení pracovníků.

[…]“

7 Článek 2 této směrnice, nadepsaný „Definice“, v odstavci 1 uvádí:

„Pro účely této směrnice se:

[…]

b) ‚nepřímou diskriminací‘ rozumí, pokud by v důsledku zdánlivě neutrálního ustanovení, kritéria nebo zvyklosti byly znevýhodněny osoby jednoho pohlaví v porovnání s osobami druhého pohlaví, ledaže takové ustanovení, kritérium nebo zvyklost jsou objektivně odůvodněny legitimním cílem a prostředky k dosažení uvedeného cíle jsou přiměřené a nezbytné;

[…]

f) ‚systémy sociálního zabezpečení pracovníků‘ rozumějí systémy, na které se nevztahuje směrnice [79/7] a jejichž účelem je poskytnout pracovníkům, jak zaměstnancům, tak osobám samostatně výdělečně činným, v rámci podniku nebo skupiny podniků, v oblasti hospodářské činnosti, z oboru jednoho povolání nebo skupiny povolání, dávky určené jako doplněk k dávkám poskytovaným zákonnými systémy sociálního zabezpečení nebo jako jejich náhrada, nezávisle na tom, zda je členství v těchto systémech povinné nebo dobrovolné.“

8 Článek 5 této směrnice, nadepsaný „Zákaz diskriminace“, stanoví:

„Aniž je dotčen článek 4, nesmí v systémech sociálního zabezpečení pracovníků docházet k přímé nebo nepřímé diskriminaci na základě pohlaví, zejména pokud jde o:

a) oblast působnosti těchto systémů a podmínky přístupu k nim;

b) povinnost přispívat a výpočet výše příspěvků,

[…]“

9 Článek 9 téže směrnice, nadepsaný „Příklady diskriminace“, v odstavci 1 stanoví:

„Ustanovení, která odporují zásadě rovného zacházení, zahrnují ustanovení založená přímo nebo nepřímo na pohlaví pro:

[…]

e) stanovení různých podmínek pro poskytování dávek nebo omezení těchto dávek na pracovníky některého pohlaví;

[…]

k) stanovení rozdílných norem nebo norem použitelných pouze na pracovníky určitého pohlaví, s výjimkou opatření stanovených v písmenech h) a j), pokud jde o zaručení nebo zachování nároku na odložené dávky, když se pracovník odhlašuje ze systému.“

Španělské právo

LGSS

10 Článek 251 Ley General de la Seguridad Social (obecný zákon o sociálním zabezpečení), ve znění schváleném Real Decreto Legislativo 8/2015 (královské legislativní nařízení 8/2015) ze dne 30. října 2015 (BOE č. 261 ze dne 31. října 2015, s. 103291) a oprava BOE č. 36 ze dne 11. února 2016, s. 10898) (dále jen „LGSS“), nadepsaný „Ochrana“, stanoví:

„Pracovníci, na které se vztahuje zvláštní systém pro pracovníky v domácnosti, mají nárok na dávky sociálního zabezpečení ve smyslu a za podmínek stanovených pro obecný režim sociálního zabezpečení s následujícími odchylkami:

[…]

d) ochrana poskytovaná ze zvláštního systému pro pracovníky v domácnosti nezahrnuje ochranu pro případ nezaměstnanosti.“

11 Článek 264 LGSS, nadepsaný „Chráněné osoby“, v odstavci 1 stanoví:

„Ochrana pro případ nezaměstnanosti se vztahuje na tyto osoby, pokud platí za tímto účelem příspěvky:

a) pracovníci, na které se vztahuje obecný režim sociálního zabezpečení;

[…]“

Královské nařízení 625/1985

12 Článek 19 Real Decreto 625/1985, por el que se desarrolla la Ley 31/1984, de 2 de agosto, de protección por desempleo (královské nařízení 625/1985, kterým se provádí zákon 31/1984 ze dne 2. srpna 1984 o ochraně pro případ nezaměstnanosti) ze dne 2. dubna 1985 (BOE č. 109 ze dne 7. května 1985, s. 12699, a oprava BOE č. 134 ze dne 5. června 1985, s. 16992), nadepsaný „Příspěvky“, v odstavci 1 stanoví:

„Na ochranu pro případ nezaměstnanosti jsou povinni odvádět příspěvky všechny podniky a pracovníci, na něž se vztahuje všeobecný systém a zvláštní systémy sociálního zabezpečení, které poskytují ochranu pro případ tohoto rizika. […]“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

13 CJ je zaměstnankyně v domácnosti, která pracuje pro svou zaměstnavatelku, fyzickou osobu. Od ledna 2011 je účastnicí zvláštního systému sociálního zabezpečení pro pracovníky v cizí domácnosti (dále jen „zvláštní systém pro pracovníky v domácnosti“).

14 Dne 8. listopadu 2019 podala CJ k TGSS přihlášku k pojištění pro případ nezaměstnanosti, aby jí vznikl nárok na odpovídající dávky. K přihlášce přiložila písemný souhlas své zaměstnavatelky s úhradou příspěvků na požadované pojištění.

15 TGSS rozhodnutím ze dne 13. listopadu 2019 tuto přihlášku zamítl s odůvodněním, že CJ je pojištěna ve zvláštním systému pro pracovníky v domácnosti, přičemž její možnost přispívat do tohoto systému za účelem ochrany pro případ nezaměstnanosti je výslovně vyloučena článkem 251 písm. d) LGSS. Toto rozhodnutí bylo potvrzeno rozhodnutím TGSS ze dne 19. prosince 2019, které bylo přijato v návaznosti na odvolání podané CJ.

16 Dne 2. března 2020 podala CJ proti druhému rozhodnutí TGSS žalobu k Juzgado de lo Contencioso-Administrativo no 2 de Vigo (oblastní správní soud č. 2 ve Vigu, Španělsko). Na podporu své žaloby CJ v podstatě tvrdí, že čl. 251 písm. d) LGSS představuje nepřímou diskriminaci na základě pohlaví v oblasti sociálního zabezpečení vůči pracovníkům ženského pohlaví v domácnostech, přičemž osoby ženského pohlaví tvoří téměř celou tuto skupinu pracovníků.

17 V tomto ohledu CJ uvádí, že ačkoli jsou pracovníci v domácnosti chráněni proti situaci dočasné pracovní neschopnosti, pokud tato neschopnost přetrvává, nakonec ztrácí zaměstnání buď na základě dohody, nebo z důvodu odstoupení zaměstnavatele od smlouvy, aniž by byli na rozdíl od ostatních zaměstnanců chráněni pro případ nezaměstnanosti. Vzhledem k tomu, že situace pracovníků v domácnosti, kteří ztratili zaměstnání, není postavena na roveň situaci pracovníků

pojištěných v systému sociálního zabezpečení, vyloučení ochrany pro případ nezaměstnanosti rovněž znamená, že tito pracovníci nemohou získat jakoukoli jinou dávku nebo příspěvek podmíněnou vyčerpáním nároku na dávky v nezaměstnanosti. Článek 251 písm. d) LGSS tak uvedené pracovníky staví do situace sociální nouze, která se projevuje nejen přímo nemožností přístupu k dávkám v nezaměstnanosti, ale rovněž nepřímo nemožností přístupu k jiným sociálním podporám.

18 Předkládající soud vyjadřuje pochybnosti o slučitelnosti tohoto vnitrostátního ustanovení s unijním právem. Zdůrazňuje, že mezi účastníky původního řízení je nesporné, že skupina pracovníků účastnících se zvláštního systému pro pracovníky v domácnosti je tvořena téměř výlučně osobami ženského pohlaví. Uvedený soud má tudíž za to, že uvedené vnitrostátní ustanovení tím, že nepřiznává pracovníkům ženského pohlaví náležejícím do této skupiny možnost získat dávky v nezaměstnanosti, protože jim brání platit příspěvky za účelem pokrytí tohoto rizika, představuje nepřímou diskriminaci na základě pohlaví v přístupu k dávkám sociálního zabezpečení. Vzhledem k neexistenci jakéhokoli výslovného odůvodnění v tomto ohledu je tato diskriminace neodůvodněná, a je tedy možné, že je zakázána směrnicemi 79/7 a 2006/54.

19 Za těchto okolností se Juzgado de lo Contencioso-Administrativo no 2 de Vigo (oblastní správní soud č. 2 ve Vigu, Španělsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„1) Musí být čl. 4 odst. 1 [směrnice 79/7], jenž upravuje rovné zacházení zakazující v souvislosti s povinností přispívat do sociálního zabezpečení jakoukoli – přímou i nepřímou – diskriminaci na základě pohlaví, a čl. 5 písm. b) [směrnice 2006/54], do něhož je převzat týž zákaz přímé nebo nepřímé diskriminace na základě pohlaví v oblasti působnosti systémů sociálního zabezpečení a podmínek přístupu k nim, jakož i v souvislosti s povinností přispívat a s výpočtem výše příspěvků, vykládány v tom smyslu, že brání takovému vnitrostátnímu ustanovení, jako je čl. 251 písm. d) LGSS, podle kterého ‚ochrana poskytovaná ze zvláštního systému pro pracovníky v domácnostech nezahrnuje ochranu pro případ nezaměstnanosti‘?

2) Je-li podle Soudního dvora odpověď na výše položenou otázku kladná, je třeba mít za to, že toto legislativní ustanovení je příkladem zakázané diskriminace ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. e) nebo k) směrnice 2006/54, neboť adresáty sporné normy, tj. článku 251 písm. d) LGSS, jsou téměř výlučně ženy?“

K předběžným otázkám

K přípustnosti

20 TGSS a španělská vláda namítají nepřípustnost jak žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, tak předběžných otázek položených předkládajícím soudem.

21 Pokud jde zaprvé o přípustnost žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, v podstatě tvrdí, že spor v původním řízení se ve skutečnosti netýká údajného práva hradit příspěvky, ale přiznání nároku na sociální dávky v nezaměstnanosti. Z toho jednak vyplývá, že spor v původním řízení je umělý v tom smyslu, že CJ podala žalobu k předkládajícímu soudu na základě zavádějících důvodů. Dále, vzhledem k tomu, že přiznání tohoto nároku spadá do pravomoci soudů pro oblast

sociálního zabezpečení, není v důsledku toho předkládající soud jakožto soud správní k rozhodnutí tohoto sporu příslušný, takže neexistuje žádná souvislost mezi požadovaným výkladem unijního práva a řešením tohoto sporu.

22 Mimoto TGSS tvrdí, že v případě, že by se uvedený spor skutečně týkal přiznání práva na hrazení příspěvků, výklad směrnice 79/7 by nebyl nezbytný k jeho řešení, neboť otázka rozsahu ochrany poskytované zvláštním systémem pro pracovníky v domácnosti se liší od otázky financování tohoto systému.

23 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury Soudního dvora je v rámci spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy zavedené článkem 267 SFEU věcí pouze vnitrostátního soudu, kterému byl spor předložen a jenž musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, aby s ohledem na konkrétní okolnosti věci posoudil jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání rozsudku, tak relevanci otázek, které Soudnímu dvoru klade. V důsledku toho, jestliže se položené otázky týkají výkladu unijního práva, je Soudní dvůr v zásadě povinen rozhodnout (rozsudek ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, bod 115, a citovaná judikatura).

24 Z toho vyplývá, že k otázkám týkajícím se unijního práva se váže domněnka relevance. Odmítnutí rozhodnout o předběžné otázce položené vnitrostátním soudem ze strany Soudního dvora je možné pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém, nebo také jestliže Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (rozsudek ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, bod 116, a citovaná judikatura).

25 Jak zejména vyplývá ze samotného znění článku 267 SFEU, požadované rozhodnutí o předběžné otázce musí být „nezbytné“ k tomu, aby předkládající soud mohl „vynést rozsudek“ ve věci, která mu byla předložena. Řízení o předběžné otázce tedy zejména předpokládá, že před vnitrostátními soudy skutečně probíhá spor, v jehož rámci mají vnitrostátní soudy vydat rozhodnutí, které může zohlednit rozsudek vydaný v rámci řízení o předběžné otázce (rozsudek ze dne 18. května 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a další, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, bod 117, a citovaná judikatura).

26 V projednávaném případě, jak bylo uvedeno v bodech 15 a 18 tohoto rozsudku, se spor v původním řízení týká zamítnutí ze strany TGSS žádosti o možnost hradit příspěvky na režim ochrany proti riziku nezaměstnanosti za účelem získání nároku na odpovídající dávky v nezaměstnanosti. Toto odmítnutí je dále založeno na vyloučení těchto dávek ze zvláštního systému pro pracovníky v domácnosti ve smyslu čl. 251 písm. d) LGSS. Konečně toto vyloučení může podle předkládajícího soudu představovat nepřímou diskriminaci na základě pohlaví, která je zakázána směrnicemi 79/7 a 2006/54, jelikož se uplatňuje na skupinu pracovníků, která je složena téměř výlučně z osob ženského pohlaví.

27 Za těchto podmínek nejsou otázky položené předkládajícím soudem hypotetické a požadovaný výklad unijního práva souvisí s předmětem sporu v původním řízení, neboť se ve skutečnosti týká uznání nároku na dávky v nezaměstnanosti, a jeví se jako nezbytný ve smyslu judikatury

připomenuté v bodě 25 tohoto rozsudku k tomu, aby předkládající soud mohl vydat rozsudek a posoudit slučitelnost vnitrostátního ustanovení dotčeného v původním řízení s unijním právem. Z toho vyplývá, že žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je přípustná.

28 Tento závěr není zpochybněn argumentem španělské vlády vycházejícím z údajné nepříslušnosti předkládajícího soudu k rozhodnutí takto vymezeného sporu v původním řízení, protože tento spor spadá do pravomoci soudů sociálního zabezpečení. V tomto ohledu stačí připomenout, že podle ustálené judikatury Soudnímu dvoru nepřísluší zpochybňovat posouzení přípustnosti návrhu v původním řízení, které provedl vnitrostátní soud a které v rámci řízení o předběžné otázce spadá do pravomoci vnitrostátního soudu, ani ověřovat, zda předkládací rozhodnutí bylo přijato v souladu s vnitrostátními pravidly upravujícími organizaci soudů a soudní řízení. Soudní dvůr se musí držet předkládacího rozhodnutí soudu členského státu, pokud nebylo zrušeno v rámci opravných prostředků stanovených případně vnitrostátním právem [rozsudek ze dne 16. července 2020, Governo della Repubblica italiana (Statut italských smírčích soudců), C-658/18, EU:C:2020:572, bod 61 a citovaná judikatura].

29 Pokud jde zadruhé o přípustnost předběžných otázek, španělská vláda, která se v tomto bodě ztotožňuje s Evropskou komisí, tvrdí, že směrnice 2006/54 není použitelná na španělský zákonný systém sociálního zabezpečení upravený LGSS. V rozsahu, v němž se tyto otázky týkají směrnice 2006/54, musí být proto prohlášeny za nepřípustné.

30 Dále španělská vláda implicitně činí závěr, že předběžné otázky jsou nepřípustné rovněž v části, v níž se týkají směrnice 79/7. Podle španělské vlády totiž uvedená směrnice neukládá členským státům zavést ochranu proti konkrétnímu riziku, jako je riziko nezaměstnanosti, takže do její působnosti nemůže spadat taková žádost o hrazení příspěvků z titulu uvedeného rizika za účelem nabytí práva na odpovídající dávky, jako je žádost dotčená v původním řízení.

31 V tomto ohledu stačí uvést, že podle ustálené judikatury platí, že pokud není zjevné, že výklad ustanovení unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, námitka vycházející z nepoužitelnosti tohoto ustanovení na věc v původním řízení se netýká přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, ale týká se podstaty položených otázek (rozsudek ze dne 28. října 2021, Komisia za protivodeystvie na korupcijata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imuštestvo, C-319/19, EU:C:2021:883, bod 25 a citovaná judikatura).

32 Za těchto podmínek jsou položené otázky s ohledem na úvahy uvedené v bodech 26 a 27 tohoto rozsudku přípustné.

K věci samé

33 Podstatou otázek předkládajícího soudu, kterými je třeba se zabývat společně, je, zda čl. 4 odst. 1 směrnice 79/7 a čl. 5 písm. b) směrnice 2006/54 musí být vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátnímu ustanovení, které vylučuje dávky v nezaměstnanosti z dávek sociálního zabezpečení poskytovaných pracovníkům v domácnostech ze zákonného systému sociálního zabezpečení.

34 V tomto ohledu je třeba úvodem uvést, že ze skutečností obsažených ve spise předloženém Soudnímu dvoru, jakož i ze znění čl. 251 LGSS vyplývá, že zvláštní systém pro pracovníky v domácnosti je začleněn do všeobecného systému sociálního zabezpečení upraveného LGSS a že tito pracovníci mají nárok na dávky sociálního zabezpečení v souladu s pravidly a podmínkami stanovenými v rámci tohoto všeobecného systému. Pokud jde konkrétně o dávky

v nezaměstnanosti, z čl. 264 odst. 1 písm. a) LGSS vyplývá, že na všechny pracovníky, na které se vztahuje uvedený všeobecný systém, se v zásadě vztahuje ochrana pro případ nezaměstnanosti za podmínky, že na ni přispívají.

35 Vzhledem k tomu, že – jak bylo uvedeno v bodě 26 tohoto rozsudku – spor v původním řízení se týká přiznání pracovníkům v domácnosti ochrany pro případ nezaměstnanosti, z níž jsou vyloučeni na základě čl. 251 písm. d) LGSS, týká se tento spor v podstatě rozsahu osobní působnosti dávek v nezaměstnanosti poskytovaných španělským zákonným systémem sociálního zabezpečení.

36 Z toho vyplývá, že dávky v nezaměstnanosti dotčené ve věci v původním řízení spadají do působnosti směrnice 79/7, a tato směrnice se tudíž na tuto věc uplatní. Uvedené dávky jsou totiž součástí zákonného systému ochrany proti některému z rizik uvedených v čl. 3 odst. 1 písm. a) této směrnice, a sice riziku nezaměstnanosti, a jsou přímo a skutečně spojeny s ochranou proti tomuto riziku [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. října 2021, INSS (Pension veuvage založený na nesezdaném soužití), C-244/20, nezveřejněný, EU:C:2021:854, bod 43 a citovaná judikatura].

37 To dále znamená, že směrnice 2006/54 se na věc v původním řízení neuplatní. Z článku 1 druhého pododst. písm. c) uvedené směrnice ve spojení s jejím čl. 2 odst. 1 písm. f) totiž vyplývá, že se uvedená směrnice nevztahuje na zákonné systémy upravené směrnicí 79/7 [rozsudek ze dne 12. prosince 2019, Instituto Nacional de la Seguridad Social (Příspěvek k důchodu pro matky), C-450/18, EU:C:2019:1075, bod 34].

38 S ohledem na úvahy uvedené v bodech 34 až 37 tohoto rozsudku je tedy třeba za účelem odpovědi na položené otázky v podstatě posoudit, zda takové vnitrostátní ustanovení, jako je čl. 251 písm. d) LGSS, může vést k diskriminaci na základě pohlaví, pokud jde o osobní působnost španělského zákonného systému sociálního zabezpečení, který zajišťuje ochranu pro případ nezaměstnanosti ve smyslu čl. 4 odst. 1 první odrážky směrnice 79/7 ve spojení s jejím druhým bodem odůvodnění a čl. 3 odst. 1.

39 V tomto ohledu je třeba bez dalšího konstatovat, že takové vnitrostátní ustanovení, jako je ustanovení dotčené v původním řízení, nepředstavuje přímou diskriminaci na základě pohlaví, jelikož se vztahuje bez rozdílu na pracovníky mužského pohlaví a pracovníky ženského pohlaví, kteří jsou účastníky zvláštního systému pro pracovníky v domácnosti.

40 Pokud jde o otázku, zda totéž vnitrostátní ustanovení představuje nepřímou diskriminaci, je třeba zaprvé připomenout, že tento pojem musí být v kontextu směrnice 79/7 chápán stejným způsobem jako v kontextu směrnice 2006/54 (rozsudky ze dne 8. května 2019, Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, bod 37, a citovaná judikatura, a ze dne 21. ledna 2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, bod 24). Z ustanovení čl. 2 odst. 1 písm. b) posledně uvedené směrnice přitom vyplývá, že se nepřímou diskriminací na základě pohlaví rozumí situace, v níž by v důsledku zdánlivě neutrálního ustanovení, kritéria nebo zvyklosti byly znevýhodněny osoby jednoho pohlaví v porovnání s osobami druhého pohlaví, ledaže takové ustanovení, kritérium nebo zvyklost jsou objektivně odůvodněny legitimním cílem a prostředky k dosažení uvedeného cíle jsou přiměřené a nezbytné.

41 Existenci takového konkrétního znevýhodnění lze prokázat zejména tehdy, prokáže-li se, že takové ustanovení, kritérium nebo praxe negativně dopadá na podstatně větší podíl osob jednoho pohlaví ve srovnání s osobami druhého pohlaví. Předkládajícímu soudu přísluší ověřit, zda se ve

věci v původním řízení jedná o takový případ (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 8. května 2019, Villar Láiz, C-161/18, EU:C:2019:382, bod 38 a citovaná judikatura, a ze dne 21. ledna 2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, bod 25).

42 Pokud vnitrostátní soud disponuje statistickými údaji, Soudní dvůr rozhodl, že uvedený soud musí jednak zohlednit všechny pracovníky, na které se vztahuje vnitrostátní právní úprava, která je základem pro rozdílné zacházení, a jednak porovnat příslušné poměry pracovníků dotčených údajným nerovným zacházením a těch, kteří jím dotčeni nejsou, v rámci pracovních sil ženského pohlaví, na které se vztahuje tato právní úprava, a stejných podílů v rámci pracovních sil mužského pohlaví, které pod ni spadají (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 24. září 2020, YS (Podnikové důchody vedoucích pracovníků), C-223/19, EU:C:2020:753, bod 52 a citovaná judikatura, a ze dne 21. ledna 2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, bod 26).

43 V tomto ohledu přísluší vnitrostátnímu soudu, aby posoudil, do jaké míry jsou statistické údaje, které mu byly předloženy, věrohodné a zda mohou být zohledněny, tedy zejména zda nezachycují čistě nahodilé či přechodné jevy a zda mají dostatečně vypovídající hodnotu [rozsudky ze dne 24. září 2020, YS (Podnikové důchody vedoucích pracovníků), C-223/19, EU:C:2020:753, bod 51 a citovaná judikatura, a ze dne 21. ledna 2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, bod 27].

44 Jak uvedl generální advokát v bodě 58 svého stanoviska, v projednávaném případě je třeba vzít v úvahu nejen účastníky zvláštního systému pro pracovníky v domácnosti, ale i všechny pracovníky, pro které platí španělský obecný režim sociálního zabezpečení, do něhož jsou účastníci zvláštního systému začleněni (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 21. ledna 2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, bod 28). Jak již bylo uvedeno v bodě 35 tohoto rozsudku, vnitrostátní ustanovení dotčené v původním řízení totiž přispívá k určení osobní působnosti dávek v nezaměstnanosti poskytovaných tímto všeobecným systémem.

45 Je přitom třeba konstatovat, že ze statistických údajů uvedených v ústních vyjádřeních TGSS vyplývá, že ke dni 31. května 2021 činil počet zaměstnaných osob podléhajících uvedenému všeobecnému režimu 15 872 720 osob, z toho 7 770 798 žen (48,96 % zaměstnanců) a 8 101 899 mužů (51,04 % zaměstnanců). Dále, ke stejnému datu čítala skupina zaměstnanců zapojených do zvláštního systému pracovníků v domácnosti 384 175 zaměstnanců, z toho 366 991 žen (95,53 % účastníků tohoto zvláštního systému, tedy 4,72 % zaměstnaných žen) a 17 171 mužů (4,47 % účastníků uvedeného zvláštního systému, tedy 0,21 % zaměstnaných mužů).

46 Z těchto statistických údajů tak vyplývá, že podíl zaměstnanců ženského pohlaví, na které se vztahuje španělský všeobecný systém sociálního zabezpečení a kteří jsou dotčeni rozdílným zacházením vyplývajícím z vnitrostátního ustanovení dotčeného v původním řízení, je podstatně vyšší než podíl zaměstnanců mužského pohlaví.

47 Z toho vyplývá, že pokud by předkládající soud dospěl na základě posouzení, které musí provést, ve smyslu judikatury připomenuté v bodech 42 a 43 tohoto rozsudku, k závěru, že uvedené statistické údaje jsou důvěryhodné, reprezentativní a významné, bylo by třeba mít za to, že čl. 251 písm. d) LGSS znevýhodňuje obzvláště pracovníky ženského pohlaví ve srovnání s pracovníky mužského pohlaví.

48 Z toho vyplývá, že toto vnitrostátní ustanovení obsahuje nepřímou diskriminaci na základě pohlaví, která je v rozporu s čl. 4 odst. 1 směrnice 79/7, ledaže by byla odůvodněna objektivními faktory prostými diskriminace na základě pohlaví. Tak je tomu tehdy, pokud toto ustanovení odpovídá legitimnímu cíli sociální politiky, je způsobilé dosáhnout tohoto cíle a je za tímto účelem

nezbytné, přičemž za způsobilé zaručit dosažení tvrzeného cíle jej lze považovat pouze, pokud opravdu odpovídá snaze dosáhnout tohoto cíle a je prováděno koherentním a systematickým způsobem (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 20. října 2011, Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, body 70 a 71, a citovaná judikatura, a ze dne 21. ledna 2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, body 31 a 32, a citovaná judikatura).

49 Údajná nesrovnatelnost situace pracovníků v domácnosti se situací ostatních pracovníků účastnících se španělského všeobecného systému sociálního zabezpečení, tvrzená španělskou vládou na podporu neexistence takové nepřímé diskriminace, je v tomto ohledu irelevantní.

50 Jak totiž uvedl generální advokát v bodě 47 svého stanoviska, na rozdíl od věci, v níž byl vydán rozsudek ze dne 26. června 2018, MB (Změna pohlaví a starobní důchod) (C-451/16, EU:C:2018:492), na kterou odkázala uvedená vláda, vnitrostátní ustanovení dotčené v původním řízení nepředstavuje přímou diskriminaci na základě pohlaví, která by mohla být zpochybněna údajnou nesrovnatelností situace pracovníků v domácnosti se situací ostatních pracovníků.

51 Pokud jde zadruhé o existenci objektivního faktoru odůvodnění ve smyslu judikatury připomenuté v bodě 48 tohoto rozsudku, je třeba zdůraznit, že i když je nakonec věcí vnitrostátního soudu, který je jako jediný příslušný k posouzení skutkového stavu a k výkladu vnitrostátních právních předpisů, aby určil, zda a v jakém rozsahu je vnitrostátní ustanovení dotčené ve věci v původním řízení odůvodněno takovým objektivním faktorem, Soudní dvůr, který má tomuto soudu poskytnout užitečné odpovědi v rámci řízení o předběžné otázce, má pravomoc poskytnout vodítka vycházející ze spisu ve věci v původním řízení, jakož i z písemných a ústních vyjádření, jež mu byla předložena, tak aby umožnil vnitrostátnímu soudu ve věci rozhodnout [rozsudky ze dne 20. října 2011, Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, bod 72, a citovaná judikatura, a ze dne 24. září 2020, YS (Podnikové důchody vedoucích pracovníků), C-223/19, EU:C:2020:753, bod 58, a citovaná judikatura].

52 V této souvislosti Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že ačkoli členské státy mají při volbě opatření, kterými mohou být uskutečňovány cíle jejich sociální politiky a zaměstnanosti, značný prostor pro uvážení (rozsudky ze dne 20. října 2011, Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, bod 73, a citovaná judikatura, a ze dne 21. ledna 2021, INSS, C-843/19, EU:C:2021:55, bod 33), je nicméně na dotyčném členskému státu jakožto autorovi údajného diskriminačního pravidla, aby prokázal, že toto pravidlo splňuje podmínky uvedené v bodě 48 tohoto rozsudku (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 20. října 2011, Brachner, C-123/10, EU:C:2011:675, bod 74, a ze dne 17. července 2014, Leone, C-173/13, EU:C:2014:2090, bod 55).

53 V projednávaném případě španělská vláda a TGSS ve svých písemných a ústních vyjádřeních tvrdí, že rozhodnutí legislativní politiky vyloučit z ochrany pro případ nezaměstnanosti pracovníky v domácnosti souvisí se zvláštnostmi tohoto profesního odvětví. Jednak totiž pracovní oblast pracovníků v domácnosti vykazuje vysokou míru zaměstnanosti, nízkou úroveň kvalifikace, a tudíž odměny, a podstatný procentní podíl pracovníků, kteří nejsou členy systému sociálního zabezpečení. Kromě toho pracovní poměr těchto pracovníků se vyznačuje neprofesionální povahou jejich zaměstnavatele, který je hlavou domácnosti a nemá ze závislé pracovní činnosti uvedených pracovníků zisk, a skutečností, že tento vztah probíhá v rodinném prostředí, což z důvodu nedotknutelnosti obydlí ztěžuje jak ověřování podmínek pro přístup k dávkám v nezaměstnanosti, tak kontroly.

54 V tomto kontextu by zvýšení nákladů a mzdových nákladů vyplývající ze zvýšení příspěvků na pokrytí rizika nezaměstnanosti mohlo podle názoru těchto zúčastněných stran vést ke snížení úrovně zaměstnanosti v této oblasti v podobě snížení počtu nových pracovních míst a ukončení pracovních poměrů, jakož i k situacím nelegálního výkonu práce a podvodům v oblasti sociálního zabezpečení, a mohlo by tak vést ke snížení ochrany pracovníků v domácnosti. Cílem vnitrostátního ustanovení dotčeného v původním řízení je tedy chránit za účelem sociální ochrany pracovníků úroveň zaměstnanosti a bojovat proti nelegální práci a podvodům v oblasti sociálního zabezpečení.

55 Španělská vláda dodává, že toto vnitrostátní ustanovení je přiměřené naplňování legitimních cílů sociální politiky, které sleduje. S jedinou výjimkou dávek v nezaměstnanosti totiž pracovníci v domácnosti mají v zásadě nárok na všechny dávky poskytované španělským všeobecným systémem sociálního zabezpečení, a to i přesto, že přispívají méně na financování tohoto systému z důvodu snížených sazeb příspěvků. Kromě toho vyloučení z ochrany pro případ nezaměstnanosti se týká rizika, které v této skupině pracovníků není obecně rozšířené.

56 Dále vyloučení dávek v nezaměstnanosti z dávek poskytovaných zvláštním systémem pro pracovníky v domácnosti nevede k naprostému nedostatku ochrany ve vztahu k riziku nezaměstnanosti, neboť ve prospěch těchto pracovníků byla stanovena mimořádná a dočasná podpora z důvodu nedostatku činnosti, konkrétně z důvodu ukončení či omezení jejich činnosti v kontextu zdravotní krize spojené s pandemií covidu-19.

57 Pokud jde v tomto ohledu zaprvé o cíle sledované vnitrostátním ustanovením dotčeným v původním řízení, je třeba uvést, že cíle spočívající zaprvé v zachování úrovně zaměstnanosti a podpoře přijímání zaměstnanců a zadruhé v boji proti nelegální práci a podvodům v oblasti sociálního zabezpečení za účelem sociální ochrany pracovníků jsou obecnými cíli Unie, jak vyplývá z čl. 3 odst. 3 SEU a článku 9 SFEU.

58 Kromě toho, jak v podstatě uvedl generální advokát v bodě 67 svého stanoviska, tyto cíle byly Soudním dvorem uznány jako legitimní cíle sociální politiky (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 16. října 2007, Palacios de la Villa, C-411/05, EU:C:2007:604, body 64 až 66, a ze dne 2. dubna 2020, Comune di Gesturi, C-670/18, EU:C:2020:272, body 36 a 37, a citovaná judikatura) a naléhavý důvod obecného zájmu, který může odůvodnit omezení výkonu základních svobod uznaných Smlouvou (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 16. dubna 2013, Las, C-202/11, EU:C:2013:239, bod 28, a citovaná judikatura, a ze dne 13. listopadu 2018, Čepelnik, C-33/17, EU:C:2018:896, bod 44 a citovaná judikatura).

59 Kromě toho Soudní dvůr již rozhodl, že uvedené cíle mohou odůvodnit rozdílné zacházení, které se jednoznačně dotýká více žen než mužů v přístupu k zákonnému systému pojištění pro případ nezaměstnanosti (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 14. prosince 1995, Megner a Scheffel, C-444/93, EU:C:1995:442, body 27, 28 a 32).

60 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že cíle sledované čl. 251 písm. d) LGSS jsou v zásadě legitimními cíli sociální politiky, které mohou odůvodnit nepřímou diskriminaci na základě pohlaví obsaženou v tomto vnitrostátním ustanovení.

61 Pokud jde zadruhé o způsobilost uvedeného vnitrostátního ustanovení dosáhnout těchto cílů, a zejména o otázku, zda je toto ustanovení uplatňováno soudržným a systematickým způsobem, je třeba uvést, že jednak ochrana pracovníků prostřednictvím systémů sociálního zabezpečení způsobí ze své povahy zvýšení nákladů spojených s tímto výrobním faktorem, které může

v závislosti na okolnostech charakterizujících trh práce ovlivnit úroveň zaměstnanosti v jakémkoli odvětví tohoto trhu, a jednak, že samotná existence těchto systémů obsahuje riziko – bez ohledu na dotčené odvětví – že jimi nabízená ochrana bude využívána podvodným způsobem.

62 Aby tedy mohlo být vnitrostátní ustanovení dotčené ve věci v původním řízení považováno za ustanovení, které je uplatňováno soudržným a systematickým způsobem s ohledem na cíle uvedené v bodě 57 tohoto rozsudku, musí být prokázáno, že kategorie pracovníků, kterou vylučuje z ochrany pro případ nezaměstnanosti, se podstatným způsobem odlišuje od jiných kategorií pracovníků, kteří z této ochrany vyloučeni nejsou.

63 V tomto ohledu z vyjádření TGSS a španělské vlády vyplývá, že jiné kategorie pracovníků, jejichž pracovní poměr probíhá v místě bydliště neprofesionálních zaměstnavatelů, nebo jejichž oblast práce vykazuje stejné zvláštnosti, pokud jde o míru zaměstnanosti, kvalifikace a odměny jako u pracovníků v domácnosti, jako jsou zahradníci a osobní řidiči nebo pracovníci v zemědělství a pracovníci zaměstnaní úklidovými agenturami, jsou všechny zahrnuty do ochrany pro případ nezaměstnanosti, a to i přesto, že pro ně někdy platí nižší sazby příspěvků než pro pracovníky v domácnosti.

64 Volba zákonodárce vyloučit pracovníky v domácnosti z dávek v nezaměstnanosti poskytovaných španělským všeobecným systémem sociálního zabezpečení se nezdá být uplatňována soudržným a systematickým způsobem ve vztahu k dalším kategoriím pracovníků, kteří pobírají stejné dávky, přičemž vykazují vlastnosti a pracovní podmínky obdobné vlastnostem a pracovním podmínkám pracovníků v domácnosti uvedeným v bodě 53 tohoto rozsudku, a tudíž vykazují obdobná rizika, pokud jde o snížení úrovně zaměstnanosti, podvody v oblasti sociálního zabezpečení a využívání nelegální práce.

65 Kromě toho je třeba zdůraznit okolnost, která je mezi účastníky původního řízení nesporná, že účast ve zvláštním systému pro pracovníky v domácnosti v zásadě zakládá nárok na všechny dávky poskytované španělským všeobecným systémem sociálního zabezpečení, s výjimkou dávek v nezaměstnanosti. Z vyjádření španělské vlády zejména vyplývá, že tento systém zahrnuje zejména rizika týkající se pracovních úrazů a nemocí z povolání.

66 Vzhledem k tomu, že se přitom jeví, že u těchto ostatních dávek vyvstává stejné riziko podvodného jednání jako u dávek v nezaměstnanosti, tato okolnost patrně může rovněž zpochybnit vnitřní soudržnost vnitrostátního ustanovení dotčeného v původním řízení ve vztahu k uvedeným ostatním dávkám. V tomto kontextu bude na předkládajícím soudu, aby ověřil dopad – na soudržnost tohoto vnitrostátního ustanovení – prostupného zvyšování sazeb příspěvků platných pro pracovníky v domácnosti, které španělská vláda zmínila ve svém písemném vyjádření.

67 Za těchto podmínek, jak rovněž uvedl generální advokát v bodě 99 svého stanoviska, je třeba mít za to, že z informací poskytnutých španělskou vládou a TGSS nevyplývá, že prostředky zvolené dotyčným členským státem umožňují dosažení sledovaných legitimních cílů sociální politiky, což však přísluší posoudit předkládajícímu soudu.

68 Kromě toho je třeba zatřetí uvést, že v případě, že by předkládající soud přesto konstatoval, že vnitrostátní ustanovení dotčené v původním řízení odpovídá legitimním cílům sociální politiky a umožňuje dosažení těchto cílů, by mu ještě příslušelo ověřit, zda toto ustanovení nepřekračuje meze toho, co je k dosažení uvedených cílů nezbytné.

69 V tomto kontextu z předkládacího rozhodnutí, jakož i z ústních vyjádření CJ vyplývá, že vyloučení z ochrany pro případ nezaměstnanosti znamená, že pracovníci v domácnosti nemohou získat jiné dávky sociálního zabezpečení, na které by tito pracovníci měli nárok, pokud je jejich přiznání vázáno na vyčerpání nároku na dávky v nezaměstnanosti, jako jsou dávky v trvalé pracovní neschopnosti nebo sociální podpora pro nezaměstnané osoby.

70 Vzhledem k tomu, že toto vyloučení by vedlo k většímu nedostatku sociální ochrany pracovníků v domácnosti, což by vedlo k situaci sociální nouze, nezdá se, že vnitrostátní ustanovení dotčené ve věci v původním řízení – s výhradou ověření předkládajícím soudem údajných důsledků uvedeného vyloučení pro přiznání jiných sociálních dávek – je nezbytné k dosažení uvedených cílů.

71 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na položené otázky odpovědět tak, že čl. 4 odst. 1 směrnice 79/7 musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátnímu ustanovení, které vylučuje dávky v nezaměstnanosti z dávek sociálního zabezpečení poskytovaných pracovníkům v domácnosti ze zákonného systému sociálního zabezpečení, jelikož toto ustanovení znevýhodňuje zvláště pracovníky ženského pohlaví v porovnání s pracovníky mužského pohlaví a není odůvodněno objektivními faktory prostými jakékoliv diskriminace na základě pohlaví.

K nákladům řízení

72 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 4 odst. 1 směrnice Rady 79/7/EHS ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátnímu ustanovení, které vylučuje dávky v nezaměstnanosti z dávek sociálního zabezpečení poskytovaných pracovníkům v domácnosti ze zákonného systému sociálního zabezpečení, jelikož toto ustanovení znevýhodňuje zvláště pracovníky ženského pohlaví v porovnání s pracovníky mužského pohlaví a není odůvodněno objektivními faktory prostými jakékoliv diskriminace na základě pohlaví.

Podpisy.